

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 17 november 2022 *

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam jordbrukspolitik – Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) – Förordning (EG) nr 1698/2005 – Artikel 40 – Nationellt program för landsbygdsutveckling 2007–2013 – Stöd för djurens välbefinnande – Räknefel – De nationella myndigheternas minskning av stöd – Principen om skydd för berättigade förväntningar – Rättssäkerhetsprincipen”

I mål C-443/21,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Curtea de Apel Pitești (Appellationsdomstolen i Pitești, Rumänien) genom beslut av den 5 juli 2021, som inkom till domstolen den 19 juli 2021, i målet

SC Avicarvil Farms SRL

mot

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale,

Agencia pentru Finanțarea Investițiilor Rurale,

Agencia de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA),

Agencia de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA) - Centrul Județean Vâlcea,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen),

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden M. Ilešić samt domarna I. Jarukaitis och Z. Csehi (referent),

generaladvokat: A.M. Collins,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: rumänska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- SC Avicarvil Farms SRL, genom C.S. Strătuță och O. Strătuță, avocati,
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, genom A.I. Chesnoiu, i egenskap av ombud,
- Rumäniens regering, genom L.-E. Bațagoi och E. Gane, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Biolan och A. Sauka, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 143 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 2013, s. 320 och rättelse i EUT L 200, 2016, 140), jämförd med artikel 310 FEUF, artikel 40.3 i artikel 40.3 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) (EUT L 277, 2005, s. 1 och rättelse i EUT L 206, 2012, s. 23), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 74/2009 av den 19 januari 2009 (EUT L 30, 2009, s. 100) (nedan kallad förordning nr 1698/2005), samt principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet.
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan SC Avicarvil Farms SRL (nedan kallat Avicarvil Farms), i egenskap av rättsinnehavare i bolaget Avicarvil SRL, och Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (ministeriet för jordbruk och landsbygdsutveckling, Rumänien), Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (byrån för finansiering av investeringar i landsbygden, Rumänien), Agenția de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA) (byrån för stöd och insatser i jordbruket (APIA), Rumänien) samt APIA – Centrul Județean Vâlcea (APIA – centrum för departementet Vâlcea, Rumänien) (nedan kallat APIA Vâlcea) angående en minskning av stöd för djurens välbefinnande.

Unionsrätt

Förordning nr 1698/2005

- 3 I artikel 40 i förordning nr 1698/2005, som har rubriken ”Stöd för djurens välbefinnande”, föreskrevs följande:

”1. Stöd för djurens välbefinnande enligt artikel 36 a v ska beviljas jordbrukare som frivilligt gör åtaganden att förbättra djurens välbefinnande.

2. Stöd för djurens välbefinnande får endast avse sådana åtaganden som går längre än tillämpliga bindande normer i enlighet med artikel 4 i [rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitikerna och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001 (EUT L 270, 2003, s. 1)] och bilaga III till den förordningen, och andra tillämpliga bindande krav i den nationella lagstiftningen och i programmet.

Åtagandena ska som allmän regel fullgöras under en period på fem till sju år. Om det är nödvändigt och motiverat skall en längre period fastställas för vissa typer av åtaganden i enlighet med förfarandet i artikel 90.2.

3. Stöden ska beviljas på årsbasis, och de skall täcka extrakostnader och inkomstbortfall till följd av åtaganden som gjorts. Vid behov får de även täcka transaktionskostnader.

Stöden får inte överskrida det högsta belopp som anges i bilaga I.”

Förordning (EU, Euratom) nr 966/2012

- 4 I artikel 59 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget och om upphävande av rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 (EUT L 298, 2012, s. 1), med rubriken ”Delad förvaltning med medlemsstater”, föreskrevs följande:

”1. När kommissionen genomför budgeten genom delad förvaltning ska genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna. Kommissionen och medlemsstaterna ska följa principerna om sund ekonomisk förvaltning, öppenhet och icke-diskriminering... Kommissionen och medlemsstaterna ska för detta ändamål uppfylla sina respektive förpliktelser i fråga om revision och kontroller och åta sig det ansvar som följer därav enligt denna förordning. ...

2 När medlemsstaterna utför uppgifter som ingår i genomförandet av budgeten ska de vidta alla nödvändiga åtgärder, inbegripet lagstiftningsmässiga, regelrelaterade och administrativa åtgärder, som är nödvändiga för att skydda unionens ekonomiska intressen, nämligen

a) förvissa sig om att åtgärder som finansieras från budgeten genomförs korrekt och på ett effektivt sätt och i enlighet med de tillämpliga sektorsspecifika reglerna, och i detta syfte, i enlighet med punkt 3, utse och övervaka organ som ska ansvara för förvaltningen och kontrollen av unionens medel,

...”

5 Denna förordning upphävdes och ersattes, med verkan från den 2 augusti 2018, av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 193, 2018, s. 1), och i vilken artikel 63.1 och 63.2 a och b motsvarar artikel 59.1 och 59.2 a i förordning nr 966/2012.

Förordning nr 1303/2013

6 I artikel 1 i förordning nr 1303/2013, som har rubriken ”Syfte”, anges följande:

”I denna förordning fastställs de gemensamma reglerna för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden (ESF), Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), som verkar inom en gemensam ram (nedan kallade *de europeiska struktur- och investeringsfonderna*). Den fastställer även bestämmelser som är nödvändiga för att säkerställa att de europeiska struktur- och investeringsfonderna fungerar effektivt och att fonderna samordnas med varandra och med andra unionsinstrument. De gemensamma regler som är tillämpliga på de europeiska struktur- och investeringsfonderna anges i del två.

I del tre fastställs de allmänna reglerna för Eruf och ESF (nedan kallade *strukturfonderna*) samt Sammanhållningsfonden vad gäller uppgifter, prioriterade mål och organisation för strukturfonderna och Sammanhållningsfonden (nedan kallade *fonderna*), kriterier för när medlemsstaterna och regionerna är berättigade till stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna, tillgängliga ekonomiska medel samt kriterier för tilldelning av dessa.

I del fyra fastställs allmänna regler för fonderna och EHFF om förvaltning och kontroll, ekonomisk förvaltning, räkenskaper samt finansiella korrigeringar.

...”

7 Artikel 143 i förordning nr 1303/2013, med rubriken ”Medlemsstaternas finansiella korrigeringar”, ingår i förordningens del fyra, som har rubriken ”Allmänna bestämmelser för fonderna och EHFF”. Artikel 143.1 och 143.2 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska ha det huvudsakliga ansvaret för att utreda oriktigheter för att göra de nödvändiga finansiella korrigeringarna och återkraven. Om det rör sig om en systembetingad oriktighet, ska medlemsstaten utvidga sina utredningar till att omfatta samtliga insatser som kan vara berörda.

2 Medlemsstaterna ska göra de finansiella korrigeringar som krävs i samband med att enskilda eller systembetingade oriktigheter upptäcks i insatser eller operativa program. Finansiella korrigeringar innebär att det offentliga stödet till en insats eller ett operativt program ställs in

helt eller delvis. Medlemsstaten ska ta hänsyn till oriktigheternas art och allvar och till den ekonomiska förlusten för fonderna eller EHFF och göra en proportionell korrigerings. Finansiella korrigerings ska föras in i redovisningen av den förvaltande myndigheten för det räkenskapsår då innehållandet beslutades.

...”

Förordning (EU) nr 1305/2013

- 8 Artikel 33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 (EUT L 347, 2013, s. 487, och rättelse i EUT L 130, 2016, s. 1) har rubriken ”Djurens välbefinnande”. I punkt 3 föreskrivs följande:

”Stöden ska beviljas på årsbasis och ska kompensera jordbrukare för samtliga eller delar av merkostnader och inkomstbortfall som uppstått till följd av det åtagande som gjorts. Om det är nödvändigt kan stöden också avse transaktionskostnader upp till ett värde av 20 % av de bidrag som betalats ut för de åtaganden för djurens välbefinnande som gjorts.

Stödet får uppgå till det högsta belopp som anges i bilaga II.”

- 9 I artikel 88 i förordningen, med rubriken ”Förordning ... nr 1698/2005”, föreskrivs följande:

”Förordning (EG) nr 1698/2005 ska upphöra att gälla.

Förordning (EG) nr 1698/2005 ska fortsätta att tillämpas på insatser som genomförs inom ramen för program som före den 1 januari 2014 godkänts av kommissionen enligt den förordningen.”

Förordning (EU) nr 1306/2013

- 10 I artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008 (EUT L 347, 2013, s. 549), med rubriken ”Fonden för finansiering av jordbruksutgifter”, föreskrivs följande:

”1. För att uppnå de mål för den gemensamma jordbrukspolitiken som anges i EUF-fördraget ska de olika åtgärder som den politiken består av, inbegripet finansiering av landsbygdsutveckling, finansieras genom

- a) Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ),
- b) Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu).

2 EGFJ och Ejflu ... ska ingå i Europeiska unionens allmänna budget (nedan kallad *unionens budget*).”

- 11 I artikel 5 i förordningen, med rubriken ”Utgifter från Ejflu”, föreskrivs följande:
- ”Ejflu ska genomföras genom delad förvaltning mellan medlemsstaterna och unionen. Det ska finansiera unionens ekonomiska bidrag till landsbygdsprogram som genomförs i enlighet med unionsrätten om stöd för landsbygdsutveckling.”
- 12 Artikel 52 i förordningen har rubriken ”Kontroll av överensstämmelse”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:
- ”När kommissionen upptäcker att utgifter som omfattas av artikel 4.1 och artikel 5 inte har betalats ut i överensstämmelse med unionsrätten och, när det gäller Ejflu, inte har betalats ut i överensstämmelse med tillämplig unionsrätt och nationell rätt som avses i artikel 85 i förordning ... nr 1303/2013, ska kommissionen anta genomförandeakter för att fastställa de belopp som ska undantas från unionsfinansiering. ...”
- 13 I artikel 58 i förordning nr 1306/2013, med rubriken ”Skydd av unionens ekonomiska intressen”, föreskrivs följande i punkt 1:
- ”Medlemsstaterna ska, inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, anta de lagar och andra författningar och vidta alla andra åtgärder som behövs för att säkerställa ett effektivt skydd för unionens ekonomiska intressen och särskilt för att
- a) försäkra sig om att de insatser som finansieras genom [EGFJ och Ejflu] är lagliga och genomförs korrekt,
 - b) säkerställa effektivt skydd mot bedrägeri, i synnerhet i områden med högre risknivå, och som kommer att fungera som avskräckande medel, med beaktande av åtgärdernas kostnader och fördelar samt även att de är proportionella,
 - c) förebygga, upptäcka och korrigera oegentligheter och bedrägerier,
 - d) tillämpa sanktioner som är effektiva, avskräckande och proportionella i enlighet med unionsrätten eller, om detta inte är möjligt, nationell rätt, och väcka talan, om så behövs,
 - e) driva in felaktiga utbetalningar samt ränta, och väcka talan om så behövs.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 14 Efter antagandet av kommissionens beslut C(2008) 3831 av den 16 juli 2008 om godkännande av programmet för landsbygdsutveckling för Rumänien för programperioden 2007–2013 (nedan kallat PNDR 2007–2013), antog denna medlemsstat bestämmelser för förbättring av djurens välbefinnande. Genom beslut C(2012) 3529 av den 25 maj 2012 inkluderade kommissionen, på begäran av nämnda medlemsstat, en stödåtgärd i PNDR 2007–2013 i form av stöd i syfte att kompensera inkomstbortfall och extrakostnader för jordbrukare som frivilligt åtagit sig att genomföra normer för förbättring av djurens välbefinnande (nedan kallad åtgärd 215). När det gäller fjäderfä föreskrivs med tillämpning av denna åtgärd en årlig utbetalning på 14,29 euro per ”djurenhet” (DE) i form av stöd till förbättring av djurens välbefinnande under transport (nedan kallat stöd till förbättringar av transporter) och en årlig utbetalning på 29,49 euro/DE, i form av ett stöd för korrigerande av nitriter och nitrater i det använda vattnet (nedan kallat stöd till förbättring av vattnet).

- 15 Den 14 november 2012 ansökte Avicarvil hos APIA Vâlcea om icke återbetalningspliktigt stöd för förbättring av transporter och förbättring av vattnet, i utbyte mot att Avicarvil åtog sig att under minst fem år på sina anläggningar iaktta åtgärder för att främja fjäderfåns välbefinnande.
- 16 Den 14 november 2014 ingav Avicarvil en ansökan till APIA Vâlcea om utbetalning av detta icke återbetalningspliktiga stöd för perioden 16 oktober 2014–15 oktober 2015, vilket utgjorde det tredje året av Avicarvils åtagande. Den 10 februari 2015 lämnade Avicarvil in en partiell avräkning för det första kvartalet detta tredje år till APIA Vâlcea avseende ett belopp på 806 544,72 euro.
- 17 Den 16 februari 2015 underrättade Avicarvil APIA Vâlcea om att två av de jordbruksföretag som berördes av ansökan om stöd hade överlåtits till Avicarvil Farms.
- 18 Ett kontrollbesök som Europeiska revisionsrätten gjorde i Rumänien mellan den 18 och den 29 maj 2015 visade att det förekommit felaktigheter som medfört en för hög utbetalningsnivå vad gäller det stöd som utbetalats med tillämpning av åtgärd 215.
- 19 På grund av dessa fel och för att minska risken för oberättigade betalningar föreslog ministeriet för jordbruk och landsbygdsutveckling, genom en skrivelse av den 20 januari 2016, att delbetalningar skulle verkställas på grundval av preliminära belopp, nedsatta till 3,92 euro/DE för stöd till förbättringar av transporter, och till 10,91 euro/DE för stöd till förbättringar av vattnet.
- 20 I enlighet med denna skrivelse satte APIA Vâlcea ned det belopp som skulle betalas till Avicarvil Farms för det tredje året av dess åtagande till 4 175 442,65 rumänska lei (RON) (cirka 844 700 euro). Nedsättningen genomfördes genom två beslut av den 25 februari 2016 och den 2 mars 2016.
- 21 Efter att begäran om omprövning avslagits överklagade Avicarvil Farms dessa beslut till Tribunalul Vâlcea (Förstainstansdomstolen i Vâlcea, Rumänien) och yrkade bland annat att besluten skulle upphävas och att avslagsbeslutet på begäran om omprövning skulle upphävas samt skadestånd med ett belopp som motsvarade skillnaden mellan det belopp som bolaget ansåg sig ha rätt till och det belopp som bolaget faktiskt hade beviljats, det vill säga 1 285 221,42 RON (cirka 286 700 euro).
- 22 Genom dom av den 15 februari 2019 ogillade Tribunalul Vâlcea (Förstainstansdomstolen i Vâlcea) Avicarvil Farms talan.
- 23 Denna domstol konstaterade att de stödnivåer som fastställts i PNDR 2007–2013 var nästan tre gånger högre än de kostnader och förluster som Avicarvil Farms haft för att uppfylla åtagandet avseende djurs välbefinnande. Vidare ansåg den att korrigeringen av detta fel inte stred mot Avicarvil Farms berättigade förväntningar. Denna domstol framhöll att principen om skydd för berättigade förväntningar inte kan åberopas mot en precis bestämmelse i en unionsrättslig rättsakt och att en nationell myndighets agerande inte kan ge upphov till berättigade förväntningar hos en ekonomisk aktör på att behandlas på ett sätt som strider mot unionsrätten. Denna domstol anser att bestämmelserna i artikel 40 i förordning nr 1698/2005 om stöd för djurens välbefinnande är mycket klara.
- 24 Avicarvil Farms överklagade denna dom till den hänskjutande domstolen. Denna domstol är osäker på om den lösning som domstolen i första instans valde är förenlig med unionsrätten. Den hänskjutande domstolen vill bland annat få klarhet i huruvida de rumänska myndigheternas

minskning av det stöd som föreskrivs i PNDR 2007–2013, på grundval av vilka stödmottagaren åtog sig att ha vissa utgifter under fem år, före kommissionens antagande av genomförandebeslut (EU) 2018/873 av den 13 juni 2018 om undantagande från unionsfinansiering av vissa betalningar som verkställts av medlemsstaterna inom ramen för Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) (EUT L 152, 2018, s. 29), vad gäller belopp som rör stöd för förbättringar av transporter och stöd för förbättring av vattnet.

- 25 Mot denna bakgrund beslutade Curtea de Apel Pitești (Appellationsdomstolen i Pitești, Rumänien) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Utgör artikel 143 i förordning nr 1303/2013, jämte artikel 310 FEUF (principen om en sund ekonomisk förvaltning) och artikel 40.3 i förordning (EG) nr 1698/2005 (som återges i artikel 33.3 i förordning (EU) nr 1305/2013), jämförda med principen om skydd för berättigade förväntningar och med rättsäkerhetsprincipen, hinder för en nationell förvaltningspraxis som tillämpas av de nationella myndigheter som deltar i genomförandet av en icke återbetalningspliktig ekonomisk stödåtgärd och som, till följd av ett räknefel som har konstaterats av Europeiska revisionsrätten, har beslutat om nedsättning av det ekonomiska stöd som ges genom programmet – vilket har godkänts genom Europeiska kommissionens beslut C(2012) 3529 av den 25 maj 2012 – innan Europeiska kommissionen antog ett nytt beslut om att de belopp som överstiger extrakostnaderna och inkomstbortfallet till följd av de gjorda åtagandena och som är resultatet av räknefeLEN ska undantas från finansiering?”

Tolkningsfrågan

- 26 Det ska inledningsvis påpekas att den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida de rumänska myndigheternas beslut att minska vissa betalningar som finansieras av Ejflu för åtgärder som vidtagits för att förbättra djurens välbefinnande inom ramen för genomförandet av PNDR 2007–2013, som fattats mot bakgrund av bland annat artikel 143 i förordning nr 1303/2013, är förenligt med unionsrätten. Det framgår av artikel 1 tredje stycket i denna förordning att det i den fjärde delen av förordningen, där artikel 143 återfinns, fastställs allmänna regler för Eruf, ESF, Sammanhållningsfonden och EHFF i fråga om förvaltning och kontroll, ekonomisk förvaltning, räkenskaper och finansiella korrigeringar. Artikel 143 i nämnda förordning är således inte tillämplig på Ejflu. Härav följer att tolkningen av denna bestämmelse inte är relevant i det nationella målet.
- 27 Den hänskjutande domstolen har vidare begärt en tolkning av artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005, vilken upphävdes med verkan från och med den 1 januari 2014 genom förordning nr 1305/2013. Det framgår emellertid av artikel 88 i förordning nr 1305/2013 att förordning nr 1698/2005 ska fortsätta att tillämpas på insatser som genomförs i enlighet med de program som före den 1 januari 2014 godkänts av kommissionen i enlighet med denna förordning.
- 28 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att åtagandena avseende djurs välbefinnande, vilka gav upphov till utbetalningen av det omtvistade stödet i det nationella målet, gjordes under år 2012, i enlighet med åtgärd 215 som ingick i PNDR 2007–2013 till följd av ett beslut om godkännande från kommissionen av den 25 maj 2012. Förordning nr 1698/2005 är således tillämplig i det nationella målet.

- 29 Enligt domstolens fasta praxis kan EU-domstolen behöva ta hänsyn till unionsrättsliga normer som den nationella domstolen inte har hänvisat till i sin fråga (dom av den 15 september 2022, J. Sch. Omnibusunternehmen och K. Reisen, C-416/21, EU:C:2022:689, punkt 28 och där angiven rättspraxis). Artikel 58 i förordning nr 1306/2013 avser specifikt skyddet av unionens finansiella intressen inom ramen för finansieringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. I punkt 1 i denna artikel uppräknas specifikt vissa skyldigheter för medlemsstaterna i detta avseende.
- 30 Under dessa omständigheter ska den nationella domstolen genom sin fråga i huvudsak anses vilja få klarhet i om artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005 och artikel 58.1 i förordning nr 1306/2013, jämförda med artikel 310.5 FEUF, samt principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet ska tolkas så, att de utgör hinder för att de nationella myndigheter som deltar i genomförandet av en icke återbetalningspliktig ekonomisk stödåtgärd, beslutar – på grund av ett beräkningsfel som konstaterats av revisionsrätten – att minska det ekonomiska stöd som beviljats genom PNDR 2007–2013, såsom det godkänts av kommissionen, utan att invänta kommissionens antagande av ett beslut om att undanta de belopp som följer av detta beräkningsfel från unionsfinansiering.
- 31 För att uppnå målen för den gemensamma jordbrukspolitiken ska, enligt artikel 3.1 b i förordning nr 1306/2013, finansieringen av de olika åtgärder som politiken består av, inbegripet åtgärder för landsbygdsutveckling, ombesörjas av bland annat Ejflu. I artikel 5 i denna förordning föreskrivs att Ejflu ska förvaltas genom delad förvaltning mellan medlemsstaterna och unionen.
- 32 I artikel 59.1 i förordning nr 966/2012 föreskrevs att när kommissionen genomför budgeten genom delad förvaltning ska de uppgifter som är knutna till budgetgenomförandet delegeras till medlemsstaterna, och dessa ska, liksom kommissionen, bland annat iaktta principen om sund ekonomisk förvaltning och deras respektive förpliktelser i fråga om revision och kontroll. Enligt artikel 59.2 ska medlemsstaterna, när de utför uppgifter som ingår i genomförandet av budgeten, vidta alla nödvändiga åtgärder, inbegripet lagstiftningsmässiga, regelrelaterade och administrativa åtgärder, som är nödvändiga för att skydda unionens ekonomiska intressen, särskilt genom att förvissa sig om att de åtgärder som finansieras från budgeten genomförs korrekt och i enlighet med tillämpliga sektorsspecifika bestämmelser.
- 33 Enligt artikel 52.1 i förordning nr 1306/2013 är kommissionen skyldig att anta genomförandeakter för att fastställa de belopp som ska undantas från unionsfinansiering när den upptäcker att utgifterna inte har betalats ut i överensstämmelse med unionsrätten. Enligt artikel 58.1 i samma förordning är medlemsstaterna dessutom skyldiga att inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken anta de lagar och andra författningar samt vidta alla andra åtgärder som behövs för att säkerställa ett effektivt skydd av unionens ekonomiska intressen, särskilt för att korrigera oegentligheter och för att driva in felaktiga utbetalningar.
- 34 Genom dessa bestämmelser genomförs principen om sund ekonomisk förvaltning, som slås fast i artikel 310.5 FEUF, enligt vilken medlemsstaterna och unionen ska samarbeta med varandra för att de anslag som tagits upp i budgeten ska användas i överensstämmelse med denna princip.
- 35 Det kan emellertid konstateras att dessa bestämmelser inte innebär någon skyldighet för medlemsstaterna att invänta ett beslut av kommissionen om att undanta belopp från unionsfinansiering som följer av ett fel i beräkningen av stödet innan de felaktigt utbetalda beloppen återkrävs. En sådan skyldighet skulle för övrigt svårligen kunna förenas med de

uppgifter att skydda unionens finansiella intressen som medlemsstaterna har enligt artikel 59 i förordning nr 966/2012 när unionens budget genomförs genom delad förvaltning eller med medlemsstaternas skyldigheter enligt artikel 58.1 i förordning nr 1306/2013.

- 36 Domstolen erinrar om att för det fall att en medlemsstat utnyttjar sitt utrymme för skönsmässig bedömning för att avgöra lämpligheten i att kräva återbetalning av felaktigt beviljade unionsmedel, skulle detta vara oförenligt med de nationella myndigheternas skyldighet enligt den gemensamma jordbrukspolitiken att driva in felaktigt utbetalade belopp (dom av den 20 december 2017, *Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse*, C-516/16, EU:C:2017:1011, punkt 68 och där angiven rättspraxis).
- 37 Efter detta klagörande ska det även erinras om att tvister angående indrivning av belopp som utbetalats felaktigt med stöd av unionsrätten ska avgöras av nationella domstolar med tillämpning av deras respektive nationella rätt, med förbehåll för de begränsningar som unionsrätten ställer upp (dom av den 20 december 2017, *Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse*, C-516/16, EU:C:2017:1011, punkt 96 och där angiven rättspraxis).
- 38 Det framgår av domstolens fasta praxis att när medlemsstaterna vidtar åtgärder för att genomföra unionsrätten är de skyldiga att iaktta de allmänna principerna i denna rätt, till vilka bland annat hör rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar (dom av den 26 maj 2016, *Județul Neamț och Județul Bacău*, C-260/14 och C-261/14, EU:C:2016:360, punkt 54 och där angiven rättspraxis).
- 39 Vad gäller principen om skydd för berättigade förväntningar erinrar domstolen om att rätten att återropa denna princip omfattar varje enskild person hos vilken en förvaltningsmyndighet har väckt grundade förhoppningar genom att ge vederbörande tydliga försäkringar (dom av den 7 augusti 2018, *Ministru kabinet*, C-120/17, EU:C:2018:638, punkt 50 och där angiven rättspraxis).
- 40 Det ska härvid prövas huruvida den berörda förvaltningsmyndighetens rättsakter har gett upphov till rimliga förväntningar hos en enskild och, om så är fallet, huruvida dessa förväntningar är berättigade (dom av den 7 augusti 2018, *Ministru kabinet*, C-120/17, EU:C:2018:638, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 41 Det följer emellertid av fast rättspraxis att principen om skydd för berättigade förväntningar inte med framgång kan återropas mot en exakt bestämmelse i en unionsrättsakt och att den omständigheten att en nationell myndighet med uppgift att tillämpa unionsrätten agerar i strid med denna inte utgör grund för en enskild att ha berättigade förväntningar på att behandlas på ett sätt som strider mot unionsrätten (dom av den 7 augusti 2018, *Ministru kabinet*, C-120/17, EU:C:2018:638, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 42 I förevarande fall fastställs i artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005 bestämmelserna om stöd som på årsbasis ska beviljas jordbrukare för alla eller delar av extrakostnader och inkomstbortfall som följer av de åtaganden som de har gjort för djurens välbefinnande. I denna bestämmelse föreskrivs uttryckligen att "[s]töden ska beviljas på årsbasis, och de ska täcka extrakostnader och inkomstbortfall till följd av åtaganden som gjorts [och de får] vid behov även täcka transaktionskostnader".

- 43 Såsom framgår av tolkningsfrågans lydelse anser den hänskjutande domstolen att det är utrett att det föreligger en överkompensation. På grund av de fel i beräkningen av de kompensationsutbetalningar som revisionsrätten konstaterat med avseende på stöd enligt åtgärd 215 avseende fjäderfä, hade dessa utbetalningar ursprungligen fastställts till mer än vad som var nödvändigt för att kompensera inkomstbortfallet och de extrakostnader som uppkommit till följd av genomförandet av åtgärd 215, vilket var i strid med artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005. För att avhjälpa denna överkompensation minskade APIA Vâlcea de belopp som ursprungligen hade fastställts i PNDR 2007–2013.
- 44 Eftersom dessa belopp hade fastställts på ett sätt som inte var förenligt med artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005, kunde de rumänska myndigheterna inte, oberoende av Avicarvil Farms goda tro, ge Avicarvil Farms berättigade förväntningar på att behandlas på ett sätt som strider mot unionsrätten (se, analogt, dom av den 20 juni 2013, *Agroferm*, C-568/11, EU:C:2013:407, punkterna 53–56, och dom av den 20 december 2017, *Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse*, C-516/16, EU:C:2017:1011, punkterna 70–74).
- 45 Denna bedömning påverkas inte av den omständigheten att sökandens rättsliga föregångare, Avicarvil, inledningsvis åtog sig att iaktta specifika krav under en period på minst fem år som motprestation för stödet enligt åtgärd 215 (se, analogt, dom av den 26 april 1988, *Krücken*, 316/86, EU:C:1988:201, punkterna 22–24, och dom av den 20 juni 2013, *Agroferm*, C-568/11, EU:C:2013:407, punkt 56).
- 46 När det gäller rättssäkerhetsprincipen, erinrar domstolen om att den kräver att rättsregler ska vara klara och precisa och att den enskilde ska kunna förutse hur den kommer att tillämpas, så att de som berörs därav kan få kännedom om den exakta omfattningen av de skyldigheter som de åläggs genom den aktuella lagstiftningen och att de på ett otvetydigt sätt kan få kännedom om sina rättigheter och skyldigheter och vidta åtgärder i enlighet därmed (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, *Teglgaard och Fløjstrupgård*, C-239/17, EU:C:2018:597, punkt 52 och där angiven rättspraxis, och dom av den 16 februari 2022, *Polen/parlamentet och rådet*, C-157/21, EU:C:2022:98, punkt 319).
- 47 Lydelsen i artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005 är, såsom framgår av punkt 42 ovan, otvetydig, eftersom den på ett klart och precist sätt anger de extrakostnader och inkomstbortfall som de stöd för djurens välbefinnande som föreskrivs i artikel 40 är avsedda att täcka. Det kan följaktligen konstateras att rättssäkerhetsprincipen inte utgör hinder för att nationella myndigheter, såsom de rumänska myndigheter som är aktuella i det nationella målet, på grund av de beräkningsfel som revisionsrätten har konstaterat och som har medfört en överkompensation av dessa kostnader och förluster, antar rättsakter som föreskriver en ändring av beloppet för det ekonomiska stöd som beviljats genom PNDR 2007–2013 med tillämpning av denna bestämmelse, trots att kommissionen ännu inte har antagit något beslut om att från unionsfinansiering undanta de belopp som överskrider nämnda extrakostnader och inkomstförlust till följd av dessa beräkningsfel.
- 48 Mot bakgrund av det ovanstående ska den ställda frågan besvaras på följande sätt. Artikel 40.3 i förordning nr 1698/2005 och artikel 58.1 i förordning nr 1306/2013, jämförda med artikel 310.5 FEUF, samt principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att de nationella myndigheter som deltar i genomförandet av ett icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd, antar, på grund av ett beräkningsfel som konstaterats av revisionsrätten, rättsakter som föreskriver en minskning av det ekonomiska stöd som beviljats

genom PNDR 2007–2013, såsom det godkänts av kommissionen, utan att invänta kommissionens antagande av ett beslut om att undanta de belopp som följer av detta beräkningsfel från unionsfinansiering.

Rättegångskostnader

- 49 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Artikel 40.3 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), i ändrad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 74/2009 av den 19 januari 2009, och artikel 58.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008, jämförda med artikel 310.5 FEUF, samt principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet

ska tolkas så, att

de inte utgör hinder för att de nationella myndigheter som deltar i genomförandet av ett icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd, antar, på grund av ett beräkningsfel som konstaterats av Europeiska revisionsrätten, rättsakter som föreskriver en minskning av det ekonomiska stöd som beviljats genom programmet för landsbygdsutveckling som finansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) för Rumänien för programperioden 2007–2013, såsom det godkänts av kommissionen, utan att invänta kommissionens antagande av ett beslut om att undanta de belopp som följer av detta beräkningsfel från unionsfinansiering.

Underskrifter